

بررسی عوامل مؤثر بر آگاهی بخشی سود با تأکید بر نظام راهبری

محسن عسگری^۱، نقی فاضلی^۲ و خسرو فغانی ماکرانی^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱/۲۸، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۵/۱۴

چکیده

یکی از مهم‌ترین اطلاعات گزارش شده جهت تصمیم‌گیری سهام‌داران سود حسابداری است و نقش اصلی انتقال اثربخش و دارای اعتبار اطلاعات به افراد برون سازمانی را می‌توان گزار شگری مالی دانست. هدف از این مطالعه بررسی عوامل مؤثر بر آگاهی بخشی سود حسابداری با تأکید بر شاخص‌های کیفیت کمیته‌های حسابرسی و نظام راهبری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. پژوهش حاضر از بعد هدف پژوهش به‌عنوان پژوهشی کاربردی طبقه‌بندی می‌گردد و از بعد نحوه گردآوری داده‌ها جزو تحقیقات نیمه تجربی در زمینه تحقیقات اثباتی حسابداری است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است که اطلاعات گردآوری شده از نمونه این جامعه، متشکل از ۱۸۷ شرکت برای دوره زمانی ۱۳۹۴ الی ۱۳۹۹ است. داده‌های لازم برای آزمون فرضیه پژوهش از طریق مراجعه به اطلاعیه‌های کمیته‌های حسابرسی شرکت‌ها، صورت‌های مالی و پایگاه اینترنتی بورس اوراق بهادار استخراج شده است. همچنین تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار اقتصادسنجی Eviews صورت گرفته است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که شاخص‌های کیفیت کمیته‌های حسابرسی شامل استقلال، تعداد و تخصص مالی اعضا و شاخص‌های نظام راهبری شامل استقلال و تعداد اعضای هیئت‌مدیره، ثبات و دوگانگی نقش مدیرعامل بر آگاهی بخشی سود تأثیر معناداری دارند. کلمات کلیدی: آگاهی بخشی سود، کیفیت کمیته‌های حسابرسی، نظام راهبری.

^۱- دانشجوی دکتری حسابداری، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران. آدرس پست الکترونیکی:

laia.m.agari@gmail.com

^۲- نویسنده مسئول، استادیار، گروه حسابداری، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران. آدرس پست الکترونیکی:

Fazeli.nphd@gmail.com

^۳ - استادیار، گروه حسابداری، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران. آدرس پست الکترونیکی:

Kh.makrani@gmail.ir

با رسوایی‌ها و بحران‌های مالی اخیر در دنیا، سیاست‌ها رفته‌رفته به سوی بهبود نظام راهبری و پیشگیری و کنترل‌های داخلی پیش رفت. سهام‌داران و نمایندگان آن‌ها به دنبال صرف هزینه‌های نمایندگی بودند که اثربخش باشد. آن‌ها نمی‌خواستند هزینه‌های صورت‌گرفته برای کنترل و رفع تضاد منافع نتواند پاسخ‌گوی نیاز آن‌ها باشد، پس تقویت بازوی اجرایی نظام راهبری که مصداق بارز آن کمیته‌های حسابرسی بودند باید مورد توجه و ارتقا قرار می‌گرفت. برای افزایش توان کمیته‌های حسابرسی باید شاخص‌های کلیدی اثرگذار مورد بازبینی قرار می‌گرفت تا نقاط مستعد بهبود آن رشد یابد. در ایران نیز از سال ۱۳۹۱ با تصویب دستورالعمل نظام راهبری شرکتی و الزام آن برای ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران، تشکیل کمیته‌های حسابرسی اجباری گردید. علاوه بر این ادبیات حسابداری پیشین علاقه‌مند به ارزیابی آگاهی‌بخشی سود^۱ از زمان انتشار دو مقاله اصلی توسط بال و بروان (۱۹۶۸) و آو بیور (۱۹۶۸)^۲ بوده است (چنگ و لی، ۲۰۱۴) و بیشتر محققان بر این مسئله توافق داشته‌اند که سود حسابداری دارای محتوای اطلاعاتی است (رهنمای رودپشتی و همکاران، ۱۳۸۹). در واقع کارکرد سود به‌عنوان یکی از اقلام مهم صورت‌های مالی برای استفاده‌کنندگان دارای تاریخچه طولانی در ادبیات حسابداری و امور مالی است (نوراتی، ۲۰۱۰). مدیران نیز سود را به‌عنوان معیار کلیدی مورد توجه سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران در نظر می‌گیرند و محققان مختلف با رویکردهای مختلفی محتوای اطلاعاتی سود حسابداری را مورد بررسی و آزمون قرار داده‌اند. از آنجاکه قابلیت اطمینان سود مستقیماً قابل مشاهده نیست، سرمایه‌گذاران ممکن است تلاش کنند با تمرکز بر برخی عوامل قابل مشاهده، آن را ارزیابی کنند.

کمیته حسابرسی به‌عنوان ابزاری نظارتی، نقش مهمی را در شرکت بر عهده دارد. باتوجه به این که سهام‌داران نمی‌توانند به طور مستمر بر مدیریت نظارت داشته باشند، لذا این مسئولیت را هیئت‌مدیره شرکت از طریق تفویض مسئولیت نظارت بر فرایند گزارشگری مالی به کمیته حسابرسی، واگذار می‌نمایند. کمیته حسابرسی از طریق نظارت بر روند گزارشگری مالی، شامل سیستم کنترل داخلی و استفاده از اصول پذیرفته شده حسابداری و نیز نظارت بر عملکرد حسابرسان مستقل و حسابرسان

---

1 Informativeness of Accounting Earning

2Ball, R. B. and Brown, P

3 Beaver

داخلی، موجب می‌شوند که اشتباهات عمدی و سهوی در اندازه‌گیری‌های حسابداری و افشای موارد بااهمیت مالی و نیز کلاهبرداری و اعمال غیرقانونی مدیریت کاهش یابد. کمیته‌های حسابرسی باهدف بهبود کیفیت گزارش‌های مالی و کیفیت سود تشکیل شده در رابطه با تئوری نمایندگی نیز نقش ویژه‌ای در تصمیم‌گیری و کیفیت اطلاعات دارند. صفری و همکاران (۱۳۹۶) کمیته حسابرسی را به‌عنوان یکی از سازوکارهای حاکمیت شرکتی و مکانیسم نظارتی مطرح کردند که برای اطمینان از محتوای ارزشی اطلاعات حسابداری و پیشگیری از عملکرد گمراه‌کننده مدیریت، ضروری است. از آنجاکه کمیته حسابرسی نظارت بر فرایندهای گزارشگری مالی را فراهم می‌کند، سرمایه‌گذاران اعتماد بیشتری نسبت به گزارش‌های مالی تهیه شده توسط شرکت‌هایی که کمیته حسابرسی آنان ویژگی‌های باکیفیت‌تری دارند، خواهند داشت، زیرا وجود کمیته حسابرسی قدرتمند، پشتوانه مستحکمی برای صحت گزارش‌های مالی بوده و به‌عنوان یکی از ابزارهای نظارتی حاکمیت شرکتی شناخته می‌شود. باتوجه به موارد مذکور در خصوص الزامات تشکیل کمیته‌های حسابرسی و واحدهای حسابرسی داخلی و از آنجاکه اثربخشی کمیته‌های حسابرسی، تأثیر زیادی بر کاهش هزینه‌های نمایندگی و حفظ منافع سهام‌داران و افزایش کیفیت اطلاعات و ارزش کلی شرکت دارد، نیاز به بررسی ویژگی‌های این ابزارهای پیشگیری‌کننده و اعتباردهنده بر کیفیت اطلاعات حسابداری و میزان آگاهی‌بخشی سود بود. چنانچه اعلامیه‌های سود دارای محتوای اطلاعاتی باشند می‌توانند بر رفتار استفاده‌کنندگان به‌خصوص سهام‌داران بالفعل و بالقوه تأثیر گذاشته و باعث واکنش بازار (بازده غیرعادی) شوند. آگاهی از نحوه واکنش بازار سهام (بازده غیرعادی) در برابر این اطلاعات می‌تواند کمک قابل توجهی به سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران جهت اخذ تصمیمات معقول نماید و همچنین به قانون‌گذاران و شرکت‌ها نیز در ارائه اطلاعات مربوط و بموقع یاری خواهند رساند (صالحی و همکاران، ۱۳۹۳). باتوجه به اهمیت موضوع، اگر اطلاعات حسابداری قادرند تغییرات قیمت سهام در طول زمان و در بین شرکت‌ها را بیان کنند، انتظار می‌رود این پژوهش مکانیسم‌های نظارتی مؤثر بر میزان آگاهی‌بخشی سود حسابداری را شناسایی و مدلی جهت ارتقا آن به ذی‌نفعان و سرمایه‌گذاران ارائه نماید.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

به نظر می‌رسد، اطلاعات حسابداری برای برآورد ارزش مورد انتظار، ریسک و بازده، بااهمیت است. در واقع اگر اطلاعات حسابداری بار اطلاعاتی نداشت هیچ‌گونه تغییری در پیش‌بینی و اثر دریافت

آن‌ها وجود نداشت و این اطلاعات باعث تصمیمات خرید و فروش نمی‌شدند و بدون تصمیمات خرید و فروش نیز تغییری در حجم معاملات و قیمت سهام وجود نخواهد داشت. آگاهی‌بخشی سود به‌عنوان یک موضوع چالش‌برانگیز برای سرمایه‌گذاران، تحلیلگران مالی، مدیران، ناظرین و محققان دانشگاهی است. در این خصوص نیاز است تا مشخص کنیم چگونه و چرا اعداد حسابداری به‌ویژه سودها بر شاخص‌های بازار یا ارزش اقتصادی یک بنگاه اثرگذارند و به آگاهی‌بخشی سود منجر می‌شوند (ارا و عبادین، ۲۰۱۷).^۱

از دیدگاه بال و براون (۱۹۶۸) و کوتاری و زیمرمن (۱۹۹۵)^۲، مفید بودن سود خالص حسابداری برای تصمیم‌گیری‌های سهام‌داران به آگاهی‌بخشی سود اشاره دارد. واردفیل و سایرین (۱۹۹۵)^۳ محتوای اطلاعاتی را ظرفیت توجیه بازدهی سهام تعریف نموده‌اند در حالی که احمد و همکاران (۲۰۰۴) محتوای اطلاعاتی سود را داشتن بار اطلاعاتی پیرامون سود آتی می‌دانند (کرمی، ۱۳۸۷). محتوای سود حسابداری سودمندی اطلاعات گزارش شده برای سرمایه‌گذاران را نشان می‌دهد و به‌عنوان فاکتوری، توسعه‌یافته تا مدیران را جهت پیش‌بینی سودهای آتی و افشا اطلاعات تشویق کند؛ بنابراین محتوای سود حسابداری به این معنی است که سرمایه‌گذاران در برابر اخبار سود تا چه حد واکنش نشان می‌دهند (کردستانی و حسینی، ۱۳۹۲)

منظور از آگاهی‌بخشی سود، ویژگی از کیفیت سود است که قابلیت سودهای گزارش شده را در یاری رساندن به صاحبان سهام در فرایند ارزش‌گذاری شرکت بیان می‌کند (بال براون، ۱۹۶۸) به بیان دیگر چنانچه سود اطلاعات مفیدی برای سرمایه‌گذاران فراهم کند تا به‌واسطه آن تصمیماتی در زمینه خرید و یا فروش سهام خود اتخاذ کنند، می‌توان این‌گونه استنباط کرد که سود از آگاهی‌بخشی بالایی برخوردار است و نتیجه آن را می‌توان در تغییرات قیمت سهام مشاهده کرد (کرمی و همکاران، ۱۳۹۵). پژوهش‌های صورت‌گرفته در سال‌های اخیر شاخص بازده غیرعادی سهام را به‌عنوان شاخص آگاهی‌بخشی سود حسابداری در نظر گرفته‌اند (ژانگ، ۲۰۲۰؛^۴ ارا و عبادین، ۲۰۱۷).

۱ ERAH, D. O. and Ibadin. L. A

۲ Kothari. S. P. and Zimmerman. J

۳ Warfield. T. Wild. J. and Wild. K

۴ Zhang. L

طبق نظر ژانگ (۲۰۲۰) با کاهش ساختار مالکیت که یکی از ارکان نظام راهبری است، آگاهی بخشی سود حسابداری کاهش می یابد همچنین و ویدکا و یه (۲۰۱۳) عنوان کردند که در کمیته های حسابرسی کاملاً مستقل و کمیته های حسابرسی با اکثریت مدیران مستقل با تخصص مالی و حقوقی حسابداری، آگاهی بخشی سود تقویت می شود. نتایج در این مقاله نشان می دهد که تأکید بر استقلال کمیته حسابرسی به تنهایی ممکن است برای تقویت اطلاعات درآمدی کافی نباشد. در عوض، توجه به استقلال کامل و همچنین تخصص مالی یا حقوقی مدیران مستقل که به کمیته حسابرسی منصوب شده اند، می تواند راهی مثرتر در جهت افزایش اعتماد سرمایه گذاران به اطلاعات حسابداری و آگاهی بخشی آن باشد.

طبق بیان دیچو و همکاران (۱۹۹۶) و مک مولن (۱۹۹۶)^۱، شرکت هایی که مبادرت به گزارشگری مالی متقالبانه نموده اند، کمترین علاقه ای به داشتن یک کمیته حسابرسی داشته اند. بیسلی و همکاران^۲ (۲۰۰۰)، بیان می کنند که شرکت های دارای گزارشگری مالی متقالبانه، کمترین علاقه را به داشتن کمیته های حسابرسی فعال و مستقل نشان می دهند. یا به گفته فاربر^۳ (۲۰۰۵)، کمیته های حسابرسی می باید فعال و پویا و دارای تخصصی مالی باشند. دیچو و همکاران (۱۹۹۶) و مک مولن (۱۹۹۶)، ابوت و پارکر^۴ (۲۰۰۰) و پینسل و همکاران (۲۰۰۱)^۵، عنوان نموده اند که شرکت هایی که کمیته های حسابرسی مستقل و پویا دارند کمترین تمایل را برای مشارکت در فعالیت های غیرقانونی حسابداری از خود نشان می دهند. همچنین به نظر کلین^۶ (۲۰۰۶) و جنکینز^۷ (۲۰۰۳)، شواهدی وجود دارد که کمیته های حسابرسی با اکثریت اعضای مستقل باعث کاهش مدیریت سود می گردند. همچنین دی فوند و جیام بالوو^۸ (۱۹۹۱)، دریافتند که شرکت هایی که سود خود را بیش نمایی می سازند کمترین تمایل را به داشتن کمیته حسابرسی نشان می دهند. بدین ترتیب تحقیقات اولیه نشان می دهد که کیفیت حسابرسی می تواند باعث بهبود کیفیت گزارشگری مالی به وسیله کاهش بروز گزارشگری

¹ Dechow et al. , 1996; McMullen, 1996

² Beasley et al. , 2000

³ Farber, 2005

⁴ Abbott and Parker, 2000

⁵ Peasnell et al. , 2001

⁶ Klein, 2002

⁷ Jenkins, 2003

⁸ DeFond and Jiambalvo, 1991

متقالبانه، اعمال غیرقانونی حسابداری و مدیریت سود گردند؛ بنابراین ما فرض می‌کنیم که کیفیت بالای کمیته‌های حسابرسی منتج به افشا گزارش‌های مالی با کمترین موارد تحریف می‌گردد و تحقیقات پیشین نشان می‌دهد که کمیته‌های حسابرسی می‌توانند به طور مستقیم بر کیفیت گزارشگری مالی و در نتیجه بر میزان بازده غیرعادی و آگاهی‌بخشی سود اثر بگذارند.

پیشینه تحقیق

ژانگ (۲۰۲۰)؛ در مقاله‌ای به بررسی اثرات حقوق تجارت و ساختار مالکیت بر آگاهی‌بخشی سود حسابداری پیرامون اصلاح ساختار سهام تقسیم شده شرکت‌های چین پرداخته است. طبق نظر محقق این اصلاحات تأثیر منفی بر رابطه بین کنترل مالکیت سهام‌داران و اطلاع‌رسانی سود دارد، و با این ایده مطابقت دارد که حذف محدودیت‌های معاملاتی به سهام‌داران دارای کنترل، انگیزه‌هایی برای تأثیرگذاری بر قیمت سهام از طریق مدیریت سود می‌دهد. همچنین محقق دریافت است که اطلاعات سود با کاهش مالکیت سهام‌داران عمده کاهش می‌یابد. این اثر رقیق‌سازی برای شرکت‌هایی با سهام‌داران کنترل غیردولتی یا با سهام‌داران عمده که توسط سایر سهام‌داران نظارت نمی‌شوند، مهم‌تر است. نتایج با این تصور سازگار است که سهام‌داران عمده در پاسخ به کاهش مالکیت خود، درآمدهای اطلاعاتی کمتری ارائه می‌کنند تا از محدودیت‌های ناشی از نظارت افزایش یافته توسط سرمایه‌گذاران خارجی جلوگیری کنند.

هراواتی و پروبو^۱ (۲۰۲۰)؛ طی مطالعات خود به تجزیه و تحلیل تأثیر سیاست تقسیم سود، رشد شرکت و هموارسازی درآمد بر اطلاعات سود در شرکت‌های تولیدی فهرست شده در بورس اوراق بهادار اندونزی در سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۱۸ پرداختند. اطلاعات سود نشان‌دهنده واکنش بازار نسبت به تغییر قیمت ناشی از درآمدهای غیرمنتظره شرکت است که با ضریب پاسخ سود مشخص می‌گردد. این مطالعه همچنین از حاکمیت شرکتی اندازه‌گیری شده توسط کارت امتیازی به‌عنوان متغیر تعدیل‌کننده استفاده می‌کند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که هموارسازی درآمد و سیاست تقسیم سود بر ضریب پاسخ سود تأثیر مثبتی دارد درحالی‌که رشد شرکت تأثیر مثبتی بر ضریب پاسخ سود ندارد.

---

¹ Vinola Herawaty, Anggun Prabowo

سانچز و همکاران (۲۰۱۸)؛ در مقاله‌ای به بررسی نقش مدیران منصوب توسط بانک‌ها و صندوق‌های سرمایه‌گذاری در آگاهی‌بخشی سود حسابداری در یک محیط با حضور زیاد مدیران نهادی پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که نقش نظارتی مدیران منصوب شده توسط بانک‌ها و صندوق‌ها، حمایت از سرمایه‌گذاران را بهبود می‌بخشد و اعتماد بازار به اطلاعات حسابداری را افزایش می‌دهد. این مقاله پیامدهای علمی و سیاستی جالبی برای بحث در مورد میزان مناسب مشارکت نهادی در حاکمیت شرکتی دارد و خاطر نشان می‌کند که هنگام تحلیل نقش سرمایه‌گذاران نهادی، محققان باید مشارکت سرمایه‌گذاران را در مکانیسم‌های دیگر کنترل شرکت‌ها مانند هیئت‌مدیره در نظر بگیرند.

کریشنا و همکاران^۱ (۲۰۱۶)؛ طی مقاله‌ای به بررسی نقش و تأثیر کمیته حسابرسی در رابطه بین مالکیت خانوادگی و آگاهی‌بخشی سود پرداختند. نمونه آماری شامل ۳۶۸ شرکت هندی در مدت ۶ سال (۲۰۰۷-۲۰۱۲) است. نتایج تحقیق نشان داد که استقلال کمیته حسابرسی تأثیر مثبت و معناداری بر آگاهی‌بخشی سود در شرکت‌های خانوادگی هند دارد. باین حال، شرکت‌های خانوادگی در مقایسه با شرکت‌های با سهام‌داران غیرمتمرکز، از آگاهی‌بخشی سود کمتری برخوردارند. همچنین اندازه کمیته‌های حسابرسی بر آگاهی‌بخشی سود در شرکت‌های دارای سهام‌داران غیرمتمرکز تأثیر مثبت و معناداری دارد.

عبدالحمید و همکاران^۲ (۲۰۱۵)؛ به بررسی استقلال و دانش مالی اعضای کمیته‌های حسابرسی با عدم رعایت افشای مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس مالزی پرداختند. هدف از این مقاله شرح مجازات‌های عمومی مرتبط با عدم افشای اطلاعات مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس مالزی است. محققان دریافتند که مجازات‌های عمومی باهدف محدودکردن عدم رعایت الزامات با عدم افشای اطلاعات در تقریباً ۱۴۵ مورد بین سال‌های ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۳ ارتباط دارد؛ همچنین نتایج تحقیق نشان می‌دهد که کمیته حسابرسی شرکت‌هایی که مورد مجازات عمومی قرار گرفتند دارای حداقل استقلال و دانش مالی بودند.

وویدکا و یه^۳ (۲۰۱۳)؛ به بررسی نقش کمیته حسابرسی در آگاهی‌بخشی سود در شرکت‌های آسیای شرقی پرداختند. طبق بررسی آن‌ها سیاست‌گذاران در سراسر جهان از زمان بحران مالی آسیا و

¹ Prasanna Krishna, Ramanathan Geeta, and Arora Bharat

² Khamshi Che Abdul Hamida, Sarina Othman , Memiyanty Abdul Rahim

³ Tracie Woidtke and Yin-Hua Yeh

۴. / ..... بررسی عوامل مؤثر بر آگاهی‌بخشی سود با تأکید بر نظام راهبری...

رسوایی‌های آمریکا در اصلاحات در مدیریت شرکت‌ها متمرکز شده‌اند و تمرکز خود را بر ایجاد کمیته‌های حسابرسی مستقل قرار دادند تا اعتماد سرمایه‌گذار را در اطلاعات حسابداری گزارش شده بهبود بخشند. نتایج نشان داد که تأکید بر استقلال کمیته حسابرسی به تنهایی بر آگاهی‌بخشی سود کافی نمی‌باشد در عوض تمرکز بر استقلال اعضای کمیته حسابرسی و تخصص اعضای مستقل می‌تواند در افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران به اطلاعات حسابداری و آگاهی‌بخشی آن، به‌ویژه هنگامی که مالکیت متمرکز است تأثیر بسزایی داشته باشد.

یزدی نیا (۱۳۹۷)، طی پژوهشی به بررسی تأثیر اعضای هیئت‌مدیره منتخب سرمایه‌گذاران نهادی بر آگاهی‌بخشی سود پرداخت. اطلاعات این پژوهش از ۸۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار طی سال‌های ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۵ گردآوری شده و آزمون فرضیات آن با استفاده از روش رگرسیون خطی صورت گرفته است. نتایج تحقیق حاکی از آن است که وجود اعضای هیئت‌مدیره منتخب سرمایه‌گذاران نهادی و شرکت‌های سرمایه‌گذاری و اعضای منتخب هیئت‌مدیره بانک‌ها بر آگاهی‌بخشی سود اثری ندارند.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از بعد هدف پژوهش به‌عنوان پژوهشی کاربردی طبقه‌بندی می‌گردد و از بعد نحوه گردآوری داده‌ها جزو تحقیقات نیمه‌تجربی در زمینه تحقیقات اثباتی حسابداری است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است که اطلاعات موردنظر برای دوره زمانی ۱۳۹۴ الی ۱۳۹۹ گردآوری شده است. نمونه آماری پژوهش شامل شرکت‌هایی است که از سال ۱۳۹۳ تا پایان سال مالی ۱۴۰۰ در بورس اوراق بهادار تهران حضور داشته و حائز شرایط ذیل باشند:

- کمیته حسابرسی شرکت بر اساس دستورالعمل کنترل داخلی ابلاغی بورس اوراق بهادار تهران طی دوره مدنظر تشکیل شده و فعالیت داشته باشد.

- سال مالی این شرکت‌ها منتهی به پایان اسفندماه باشد.

- طی دوره زمانی موردنظر تغییری در نوع فعالیت و یا دوره مالی نداده باشند.

- جزء شرکت‌های واسطه‌گری‌های مالی و سرمایه‌گذاری نباشند.

- مدت‌زمان وقفه انجام معاملات شرکت طی این دوره بیش از ۶ ماه نباشد.

باتوجه به شرایط لحاظ شده، تعداد ۱۸۷ شرکت به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند.

فرضیه و مدل پژوهش

باتوجه به مبانی نظری پژوهش فرضیه ذیل مطرح می شود که سپس الگوی آزمون فرضیه ها و مدل پژوهش تدوین می گردد:

فرضیه اول: شاخص های نظام راهبری شرکتی بر آگاهی بخشی سود تأثیر معناداری دارد.

فرضیه دوم: شاخص های کیفیت کمیته های حسابرسی بر آگاهی بخشی سود تأثیر معناداری دارد.

برای آزمون فرضیه ها از این مدل استفاده شده است:

$$CAR = \beta_0 + \beta_1 ACNU + \beta_2 ACFE + \beta_3 ACIND + \beta_4 NBM + \beta_5 PNM + \beta_6 CEOS + \beta_7 DRCEO + \beta_8 POFS + \beta_9 POMS + \beta_{10} POIS + \beta_{11} PA + \varepsilon_{i,t}$$

مدل (۱)

۴۲ / ..... بررسی عوامل مؤثر بر آگاهی بخشی سود با تأکید بر نظام راهبری...

آگاهی بخشی سود حسابداری (CAR):

شاخص بازدهی غیرعادی سهام به عنوان آگاهی بخشی سود حسابداری در نظر گرفته می شود. بازده غیرعادی سهام ناشی از افشا اطلاعات سود در بازار را می توان به عنوان شاخص آگاهی بخشی سود حسابداری بیان کرد که با استفاده از مدل (۲)، محاسبه می گردد:

$$CAR_{it} = R_{it} - R_{mt}$$

مدل (۲)

R_{it} : نرخ بازدهی واقعی

R_{mt} : نرخ بازدهی مورد انتظار

(وویدکا و یه، ۲۰۱۳)

شاخص های به کار گرفته شده در مدل:

- تعداد اعضای کمیته حسابرسی (ACNU): تعداد اعضای که در هر کمیته حسابرسی حضور دارند و نشانگر اندازه کمیته حسابرسی نیز است. (وویدکا و یه، ۲۰۱۳)

- تخصص مالی (حسابداری) اعضای کمیته حسابرسی (ACFE): در صورتی که مدرک تحصیلی هر عضو کمیته حسابرسی حسابداری و مالی باشد ۱ در غیر این صورت عدد صفر تعلق می گیرد (این اطلاعات بر اساس اطلاعات مشخصات اعضای کمیته حسابرسی ارائه شده به بورس اوراق بهادار است). در یک کمیته حسابرسی در صورتی که بیش از ۵۰٪ اعضا داری مدرک مالی باشند به عنوان تخصص مالی در غیر این صورت به عنوان غیرمالی در آن سال طبقه بندی می شوند. (وویدکا و یه، ۲۰۱۳)

- استقلال اعضای کمیته حسابرسی (ACIND): اعضای کمیته در صورتی که به عنوان نماینده و فرد غیرموظف در کمیته حضور داشته باشند به عنوان عضو مستقل تلقی شده و عدد ۱ به آن داده می شود و در غیر این صورت صفر است. در صورتی که بیش از ۵۰٪ اعضا عضو مستقل باشند به عنوان کمیته دارای استقلال در غیر این صورت به عنوان غیرمستقل طی سال مدنظر طبقه بندی می شوند. (وویدکا و یه، ۲۰۱۳)

- تعداد اعضای هیئت مدیره (NBM): به تعداد اعضای هیئت مدیره هر شرکت که اطلاعات آن در صورت های مالی قابل استخراج است، اطلاق می شود. (وویدکا و یه، ۲۰۱۳)

فصلنامه مطالعات کمی در مدیریت..... / ۴۳

- نسبت اعضای غیرموظف در ترکیب هیئت مدیره (PNM): از طریق متغیر نسبت اعضای غیرموظف به کل اعضای هیئت مدیره، اندازه گیری می شود. عضو غیرموظف به عضو هیئت مدیره ای اطلاق می شود که در شرکت، مسئولیت اجرایی رسمی نداشته باشد. (وویدکا و یه، ۲۰۱۳)

- ثبات مدیرعامل (CEOS): به تغییرات مدیرعامل طی دو سال گذشته اطلاق می شود. در صورتی که تغییر صورت گرفته باشد عدد صفر و در صورت ثبات مدیرعامل عدد یک داده می شود. (وویدکا و یه، ۲۰۱۳)

- دوگانگی نقش مدیرعامل (DRCEO): یک متغیر دومی که اگر مدیرعامل عضو هیئت مدیره باشد عدد ۱ و اگر نباشد عدد صفر تعلق خواهد گرفت. (وویدکا و یه، ۲۰۱۳)

- درصد مالکیت سهام داران خانوادگی (POFS): دارا بودن بیست درصد از سهام شرکت از سوی اعضای خانواده، یکی از شرایط شرکت های خانوادگی، بیان می شود. (وویدکا و یه، ۲۰۱۳).

- درصد مالکیت سهام در دست سهام داران عمده (POMS): به نسبت مالکیت سهام سهام داران عمده (سهام دارانی که هر کدام به تنهایی بیش از ۵ درصد سهام را دارند) به کل سهام عنوان می گردد. (وویدکا و یه، ۲۰۱۳)

- درصد مالکیت سرمایه گذاران نهادی (POIS): به نسبت سهام داران دولتی و عمده به کل سهام عنوان می گردد. (وویدکا و یه، ۲۰۱۳)

نتایج و بحث

آمار توصیفی

جدول ذیل آمار توصیفی داده های تحقیق را ارائه نموده است. در آمار توصیفی خصوصیات و ویژگی های عمومی تحقیق ارائه می شود. میانگین مرکز ثقل داده های هر سری است. انحراف معیار داده های تحقیق به معنای پراکندگی داده های تحقیق است؛ هر قدر انحراف معیار داده ها به سمت صفر نزدیک باشد به معنای پراکندگی کم تر در داده های تحقیق است. شاخص کشیدگی و چولگی تفاوت وضعیت توزیع داده از توزیع نرمال را نمایش می دهد.

۴۴ / ..... بررسی عوامل مؤثر بر آگاهی بخشی سود با تأکید بر نظام راهبری...

جدول شماره ۱- آمار توصیفی

انحراف معیار	میانگین	مقدار بیشینه	مقدار کمینه	تعداد مشاهده	
۰/۶۱	۳/۱۹	۵	۳	۱۱۲۲	شاخص تعداد اعضای کمیته حسابرسی
۰/۳۸	۰/۸۲	۱	۰	۱۱۲۲	شاخص تخصص مالی
۰/۳۱	۰/۱۱	۱	۰	۱۱۲۲	شاخص استقلال کمیته
۰/۳۰	۵/۰۵	۷	۵	۱۱۲۲	تعداد اعضای هیئت مدیره
۰/۱۹	۰/۶۶	۱	۰	۱۱۲۲	نسبت اعضای غیرموظف در ترکیب هیئت مدیره
۰/۴۹	۰/۵۳	۱	۰	۱۱۲۲	ثبات مدیرعامل
۰/۰۰	۰/۰۰	۱	۰	۱۱۲۲	دوگانگی نقش مدیرعامل
۹/۲۱	۱/۸۲	۷۴/۵۶	۰	۱۱۲۲	درصد مالکیت سهامداران خانوادگی
۲۵/۳۱	۴۷/۱۶	۹۷/۸۱	۰	۱۱۲۲	درصد مالکیت سهامداران عمده
۲۶/۱۶	۴۱/۸۹	۹۶/۹۰	۰	۱۱۲۲	درصد مالکیت سهامداران نهادی
۱/۱۰	۰/۵۶	۲/۷۴	-۰/۲۲	۱۱۲۲	آگاهی بخشی سود

مأخذ: یافته‌های تحقیق

انتخاب مدل تخمینی

انتخاب مدل تخمینی رابطه عوامل مؤثر بر آگاهی بخشی سود

در ادامه جهت ممانعت از مشکل رگرسیون کاذب اقدام به بررسی مانایی متغیرهای مدل نموده‌ایم.

نتایج مانایی داده‌ها در سطح (با عرض از مبدأ و روند) بر اساس آماره Levin, Lin & Chu در

جدول شماره (2)، ارائه شده است:

جدول شماره ۲- بررسی مانایی متغیرهای مدل

نام	نماد	مقدار آماره	سطح معنی داری	نتیجه
شاخص تعداد اعضای کمیته حسابرسی	INMAC	-۱۲,۶۹	۱ درصد	متغیر مانا است
شاخص تخصص مالی	FEI	-۶۰,۴۵	۱ درصد	متغیر مانا است
شاخص استقلال کمیته	CII	-۲۶,۴۱	۱ درصد	متغیر مانا است
تعداد اعضای هیئت مدیره	NBM	-۸۴,۱۹	۱ درصد	متغیر مانا است
نسبت اعضای غیرموظف در ترکیب هیئت مدیره	PNM	-۱۸,۲۱	۱ درصد	متغیر مانا است
ثبات مدیرعامل	CEOS	-۲۹,۶۲	۱ درصد	متغیر مانا است
دوگانگی نقش مدیرعامل	DRCEO	-۸,۵۶	۱ درصد	متغیر مانا است
درصد مالکیت سهام داران خانوادگی	POFS	-۳,۶۲	۱ درصد	متغیر مانا است
درصد مالکیت سهام داران عمده	POMS	-۹۰,۲۲	۱ درصد	متغیر مانا است
درصد مالکیت سهام داران نهادی	POIS	-۱۳,۳۲	۱ درصد	متغیر مانا است
آگاهی بخشی سود	PA	-۲۲,۸	۱ درصد	متغیر مانا است

مأخذ: یافته‌های تحقیق

باتوجه به نتایج جدول فوق مشاهده می‌شود که به علت مانا بودن سری‌های مورد بررسی، نتایج تحقیق از قابلیت اتکای بالایی برخوردار است. فرضیه صفر در مانایی داده‌های پانلی به شرح ذیل است:

H_0 : سری مقطعی مانا است

H_1 : سری مقطعی نامانا است

انتخاب مدل تخمینی رابطه عوامل مؤثر بر آگاهی بخشی سود

برای تعیین مدل بهینه از میان سه روش اثر مشترک، اثر ثابت و اثر تصادفی در مدل‌های پانل از آزمون‌های لیمر و هاسمن استفاده می‌گردد.

به منظور تخمین معادله ابتدا برای تعیین وجود (عدم وجود) عرض از مبدأ جداگانه برای هر یک از شرکت‌ها از آماره F استفاده شد. باتوجه به میزان آماره F محاسبه شده در جدول شماره (3)، فرضیه صفر آزمون مبنی بر استفاده از روش حداقل مربعات معمولی رد می‌شود. در نتیجه رگرسیون مقید (حداقل مربعات معمولی)، دارای اعتبار نمی‌باشد و باید عرض از مبدأهای مختلفی (روش اثرات

۴۶ / ..... بررسی عوامل مؤثر بر آگاهی بخشی سود با تأکید بر نظام راهبری...

ثابت یا تصادفی)، را در مدل لحاظ نمود. سپس برای آزمون این که مدل با بهره‌گیری از روش اثرات ثابت یا تصادفی برآورد گردد، از آزمون هاسمن استفاده شد. انجام این آزمون با استفاده از نرم‌افزار ۱۰, 1 EViews انجام گرفت. باتوجه به میزان آماره χ^2 به دست آمده از انجام محاسبات برای این رگرسیون در جدول شماره (13)، روش اثرات ثابت در تخمین مدل مورد استفاده قرار گرفت. برای تعیین مدل بهینه از میان سه روش اثر مشترک، اثر ثابت و اثر تصادفی در مدل‌های پانل از آزمون‌های لیمر و هاسمن استفاده می‌گردد. آزمون F لیمر و هاسمن به شرح جدول ذیل است.

آزمون F لیمر

$$H_0: \alpha_1 = \alpha_2 = \alpha_3 = \alpha$$

$$H_1: \alpha_1 \neq \alpha_2 \neq \alpha_3 \neq \alpha$$

در این حالت آزمون می‌کنیم که آیا اثرات گروهی متفاوت است (یعنی α_i متفاوتند) و یا یکسان هستند (یعنی α_i برابرند). در نتیجه رد فرضیه صفر به معنای وجود اثرات ثابت در مدل نسبت به حالت اثرات مشترک است. یعنی شرکت‌ها دارای رفتار متفاوتی در واکنش به تغییرات متغیرهای توضیحی هستند.

آزمون هاسمن

$$H_0: E(u_i X_{it}) = 0$$

$$H_1: E(u_i X_{it}) \neq 0$$

با برقرار بودن فرض H_0 بیانگر وجود اثرات تصادفی است و در غیر این صورت اثرات ثابت داریم. آماره لیمر و هاسمن پانل در مدل‌های مختلف در جدول شماره (3) ارائه شده است.

جدول شماره ۳ - آزمون راست‌نمایی اثرات ثابت و هاسمن در مدل آگاهی بخشی سود

متغیر وابسته	آزمون	آماره آزمون	درجه آزادی	مقدار آماره	سطح معنی‌داری	نتیجه آزمون	نوع برآورد
آگاهی بخشی سود	آزمون F لیمر	F	(۱۸۷,۹۳۵)	۸/۲۷	۰	رد فرضیه صفر	تخمین به روش اثر
	آزمون هاسمن	کای دو	۱۰	۲۱/۰۷	۰/۰۰۰	رد فرضیه صفر	ثابت

مأخذ: یافته‌های تحقیق

برای بررسی فرضیات مدل‌های شماره یک تا دو مورد برآورد قرار گرفته است. نتایج برآورد در جدول ذیل ارائه شده است. (تذکر: اعداد داخل پرانتز سطح احتمال و مقادیر ارائه شده ضریب برآوردی است).

جدول شماره ۴- نتایج برآورد مدل (مأخذ: یافته‌های تحقیق)

متغیر وابسته: آگاهی‌بخشی سود	
عرض از مبدأ	6.4178(0.0265)**
شاخص تعداد اعضای کمیته حسابرسی	0.35796(0.000)***
شاخص تخصص مالی	0.21546(0.000)***
شاخص استقلال کمیته	0.2097(0.000)***
تعداد اعضای هیئت مدیره	0.24012(0.000)***
نسبت اعضای غیرموظف در ترکیب هیئت مدیره	0.14638(0.012)**
ثبات مدیرعامل	0.4315(0.006)**
دوگانگی نقش مدیرعامل	0.3728(0.000)***
درصد مالکیت سهام‌داران خانوادگی	-0.0028(0.647)
درصد مالکیت سهام‌داران عمده	-0.0847(0.001)***
درصد مالکیت سهام‌داران نهادی	-0.0539(0.000)***
N	935
R2	88%
آماره F=معناداری خط رگرسیون (سطح آماره)	15.974(0.000)

در جدول شماره (4) نتایج مدل‌های تحقیق ارائه شده است. بر اساس نتایج کاملاً مشهود است که متغیرهای نظام راهبری و ویژگی‌های هیئت‌مدیره و ساختار مالکیت و کمیته حسابرسی شرکت بر آگاهی‌بخشی سود تأثیر معناداری دارند. بر اساس نتایج ویژگی‌های هیئت‌مدیره نسبت به سایر شاخص‌ها (ساختار مالکیت و کمیته حسابرسی شرکت) تأثیر قوی‌تر و معنادارتری بر آگاهی‌بخشی سود حسابداری دارد.

بررسی فروض کلاسیک در مدل

رگرسیون برای اینکه نتایج مورد انتظار ما را به دست دهد و به عبارت دیگر تخمین زنده پارامترهای مدل، دارای حداقل واریانس بوده و بدون تورش باشند، یک سری فروض بر رگرسیون اعمال می‌شود که به فروض رگرسیون یا فروض کلاسیک رگرسیون شهرت دارند. در این تحقیق سه فرض اصلی خودهمبستگی، واریانس ناهمسانی و هم‌خطی مورد بررسی قرار گرفته است. این فرض علاوه بر اینکه در انجام آزمون فرضیه نقش ایفا می‌کند سبب می‌شود تا برآوردهای انجام شده از طریق OLS منطبق با برآوردهای روش حداکثر راست‌نمایی شود و بنابراین موجب می‌شود تا روش OLS به صورت مجانبی کاراترین روش در میان تخمین زنده‌های معمول باشد؛ البته باید توجه داشت، در صورتی که تعداد داده‌های نمونه مورد بررسی به اندازه کافی بزرگ باشد و فروض همسانی واریانس، عدم وجود خودهمبستگی و صفر بودن میانگین جملات اخلال برقرار باشد، بر طبق قضیه حد مرکزی انتظار بر این است که توزیع جملات اخلال یک توزیع نرمال باشد.

همسانی واریانس: در این فرض اجزاء اخلال U ، دارای واریانس همسان هستند.

عدم وجود خودهمبستگی: خودهمبستگی سریالی بین اجزاء اخلالی وجود ندارد.

پس از برآورد مدل‌های خودهمبستگی و واریانس همسانی و ناهمسانی اقدام به بررسی آزمون‌های خودهمبستگی و واریانس ناهمسانی نموده‌ایم.

جدول ۵- نتایج آزمون واریانس ناهمسانی و خودهمبستگی

نتیجه	سطح معناداری	میزان آماره	درجه آزادی	نوع آماره	نام آزمون	آگاهی بخشی تدریس
خودهمبستگی وجود ندارد.	۰/۶۷۲۹	۱/۰۳۷۴	F(1,187)	F	خودهمبستگی	
واریانس ناهمسانی وجود ندارد.	۰/۸۷۳۶	۳/۰۰۹	chi ² (۱۰)	chi ²	واریانس ناهمسانی	

مأخذ: یافته‌های تحقیق

بر اساس نتایج آزمون‌های خودهمبستگی و واریانس ناهمسانی به علت سطح احتمال پایین این آزمون‌ها، فرض صفر این آزمون‌ها رد گردید. باتوجه به اینکه بر اساس یک استاندارد جهانی تمامی فروض صفر کلاسیک به‌گونه‌ای نوشته شده‌اند که مشکلی در مدل برآوردی وجود ندارد. در نتیجه بر اساس نتایج جدول (۵)؛ چون فرض صفر رد می‌شود در نتیجه مدل دارای شکل خودهمبستگی و واریانس ناهمسانی است.

نتایج فرضیه‌ها طبق مدل

فرضیه اول: شاخص‌های نظام راهبری بر آگاهی‌بخشی سود حسابداری تأثیر معناداری دارند.

H0: شاخص‌های نظام راهبری بر آگاهی‌بخشی سود حسابداری تأثیر معناداری ندارند.

H1: شاخص‌های نظام راهبری بر آگاهی‌بخشی سود حسابداری تأثیر معناداری دارند.

باتوجه به نتایج مدل پژوهش، فرض H0 رد شده در نتیجه شاخص‌های کیفیت کمیته‌های حسابرسی بر آگاهی‌بخشی سود حسابداری تأثیر معناداری دارند البته به جز درصد سهام‌داران خانوادگی که تأثیری بر آگاهی‌بخشی سود مشاهده نشد. در واقع شاخص‌های تعداد اعضای هیئت‌مدیره با ضریب ۰/۲۴، نسبت اعضای غیرموظف در ترکیب هیئت‌مدیره با ضریب ۰/۱۴، ثبات مدیرعامل ۰/۴۳ و دوگانگی نقش مدیرعامل با ۰/۳۷ تأثیر مثبت و معنادار و درصد مالکیت سهام‌داران عمده و نهادی با ضرایب ۰/۰۸ و ۰/۰۵ بر آگاهی‌بخشی سود حسابداری تأثیر منفی دارند.

فرضیه دوم: شاخص‌های کیفیت کمیته‌های حسابرسی بر آگاهی‌بخشی سود حسابداری تأثیر معناداری دارند.

H0: شاخص‌های کیفیت کمیته‌های حسابرسی بر آگاهی‌بخشی سود حسابداری تأثیر معناداری ندارند.

۵۰ / ..... بررسی عوامل مؤثر بر آگاهی‌بخشی سود با تأکید بر نظام راهبری...

H1: شاخص‌های کیفیت کمیته‌های حسابرسی بر آگاهی‌بخشی سود حسابداری تأثیر معناداری دارند. با توجه به نتایج مدل، فرض H0 رد شده در نتیجه شاخص‌های کمیته حسابرسی بر آگاهی‌بخشی سود حسابداری تأثیر مثبت و معناداری دارند. شاخص تعداد اعضا که نشان‌دهنده اندازه کمیته حسابرسی است با ضریب ۰/۳۵، تخصص مالی اعضا با ضریب ۰/۲۱ و استقلال کمیته با ضریب ۰/۲۰ بر آگاهی‌بخشی سود حسابداری تأثیر مثبت و معناداری دارد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

با توجه به نتایج تحقیق، شاخص‌های کیفیت کمیته‌های حسابرسی و عوامل راهبردی شرکت‌ها بر آگاهی‌بخشی سود حسابداری تأثیر مثبت و معناداری دارند. در واقع می‌توان عنوان کرد که ایجاد یک نظام کنترلی مناسب در شرکت‌ها موجب شفافیت و اعتماد ذی‌نفعان برون‌سازمانی شده و این آگاهی از وضعیت شرکت بر آگاهی‌بخشی سود حسابداری تأثیری معنادار خواهد داشت؛ ولی نسبت این موضوع بنا به شاخص‌های مختلف متفاوت است.

همچنین نتایج پژوهش در راستای تحقیقات پیشین نشان می‌دهد تنها میزان ارائه اطلاعات در سود حسابداری شرکت‌ها، لازمه اثربخشی در قیمت بازار نبوده و کیفیت ارائه اطلاعاتی که نشئت گرفته از نظام راهبری مناسب باشد، می‌تواند مسیر تنظیم تا ارائه اطلاعات را شفاف و قابل‌اتکا کرده و بر بازدهی سهام اثرگذار است، چه این اطلاعات سود حسابداری محافظه‌کارانه باشد و چه جسورانه (وجود محتوای اطلاعاتی کم یا زیاد) اما نقش اصلی اعتماد به این اطلاعات بوده و می‌تواند راهگشای تحلیل بازده سهم مذکور باشد. نتایج این پژوهش نیز در راستای یافته‌های پژوهش‌های کریشنا و همکاران (۲۰۱۶) و ویدکا و یه (۲۰۱۳) است.

از آنجاکه کمیته حسابرسی اثربخش می‌تواند به استقرار سیستم‌های گزارشگری کارآمد به‌منظور ارائه اطلاعات قابل‌اتکا کمک کند؛ بنابراین به سازمان بورس و اوراق بهادار پیشنهاد می‌شود در جهت ارتقا کیفیت کمیته‌های حسابرسی، پس از شاخص‌های کمی پیش‌بینی شده در منشور ابلاغی (شامل مشخصات کمیته و اجبار تخصص مالی و...)، شاخص‌های کمی دیگر مانند دانش مالی و تجربه کاری در صنعت و صنایع مشابه، شاخص‌های کیفی مانند میزان مصوبات ارجاعی به هیئت‌مدیره، میزان اثربخشی پیشنهادهای ابلاغی کمیته حسابرسی و سایر شاخص‌ها نیز مدنظر قرار گیرد و کارگروهی برای بررسی عملکرد کمیته‌های حسابرسی مانند «کنترل کیفی کمیته‌های حسابرسی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار» تشکیل شود. علاوه بر این پیشنهاد می‌شود که سرمایه‌گذاران و

فصلنامه مطالعات کمی در مدیریت..... / ۵۱

تحلیل‌گران مالی پیش از انعکاس سود حسابداری و واکنش بازار نسبت به افشای اطلاعات بر مبنای داده‌های حسابداری به عواملی چون کیفیت کمیته‌های حسابرسی و نظام راهبری شرکت‌ها توجه کافی داشته باشند تا ریسک‌ها و فرصت‌های خود را از جنبه افزایش بازده و وجود کنترل‌های داخلی مناسب در شرکت به سطح معقولی برسانند. در راستای بهبود و افزایش بلوغ نظام راهبری در کشور نیز پیشنهاد می‌شود تا دوره‌های آموزشی و سمینارهایی با لحاظ کردن شرط حضور اجباری ارکان اصلی نظام راهبری شرکت‌ها توسط سازمان بورس و اوراق بهادار برگزار گردد.

- Abbott. J. Lawrence. and Parker. S. (2000). Auditor selection and audit Committee characteristics. *Auditing. A Journal of Practice and Theory*. 19(2): 47-66.
- Abbott. J. Lawrence. Parker. S. and Peters. G. F. (2000). The effects of audit committee activity and independence on corporate fraud. *Managerial Finance*. 26(26): 55-67
- Abdul Hamida. Kh. C. Othmanb. S. and Abdul Rahim. M. (2015). Independence and Financial Knowledge on Audit Committee with Non-compliance of Financial Disclosure: A Study of Listed Companies Issued with Public Reprimand in Malaysia. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 23(2), 13-35.
- Ahmed. A. Billings. B. and Morton. R. (2004). Extreme accruals, earnings quality, and investor mispricing. Working paper. Florida State University:1-50.
- Ball. R. B. and Brown. P. (1968). An Empirical Evaluation of Accounting when firms have large book-tax difference. *The Accounting Review*. 80 (1): 137-166.
- Beasley. M. S. Carcello. J. V. Hermanson. D. R. and Lapedes. P. D. (2000). Fraudulent Financial Reporting: Consideration of Industry Traits and Corporate Governance Mechanisms. *Accounting Horizons*. 14(4):441-454.
- Beaver. W. H. (1968). The information content of annual earnings announcements. *Journal of Accounting Research*
- Cheng. C. S. and Li. S. (2014). Does Income Smoothing Improve Earnings Informativeness? A Comparison between the US and China Markets. *china accounting and finance*. 16(2) : 128-147.
- Dechow. P. Sloan. R. and Sweeney. A. (1995). Detecting Earnings Management. *The Accounting Review*. 70(2): 193-225
- DeFond. M. and Jiambalvo. J. (1991). Incidence and circumstances of accounting errors. *The Accounting Review*. 66(3): 643-655.
- ERAH, D. O. and Ibadin. L. A. (2017). Corporate attributes and earnings informativeness, *International journal of business and finance management research*. 5: 17-25
- Farber. D. B. (2005). Restoring Trust After Fraud: Does Corporate Governance Matter?. *The Accounting Review*. 80(2): 539-561.
- Herawaty. V. and Prabowo.A.(2020). The Role of Corporate Governance to the Relationship Between Income Smoothing, Dividend, Growth and Earnings Informativeness. *Advances in Economics, Business and Management Research*.

- Jenkins. N. (2003). Auditor independence, audit committee effectiveness, and earnings management. Working paper. Washington University in St Louis.
- Karami. GH. (2008). Investigating the relationship between institutional owners and profit information content. Accounting and audit studies. 15(54): 81-100 (Persian)
- Karami. SH. Rahnemaye Rodposhti. F and Dianati Deilami. Z. (2016). Evaluating the effect of tax avoidance on the awareness of the reported profits of companies admitted to the Tehran Stock Exchange. Management Accounting Scientific Research Quarterly. 9(28): 15-37. (Persian)
- Klein. A. (2006). Audit committee ,board of director characteristics and earnings management. Law and economics research paper series working paper. 6-42
- Kordestani. Gh and Hoseini. N. (2013).Investigating the relationship between the quality of disclosure and the content of accounting profit. accounting reviews.1(1): 120-140(Persian)
- Kothari. S. P. and Zimmerman. J. (1995). Price and return models. Journal of Accounting and Economics. 20 (2): 155-192
- Krishna. P.Geeta. R. Bharat. A. (2016).Family Ownership, Earnings Informativeness, and Role of Audit Committees: An Empirical Investigation in India . Review of Economics & Finance. 57-70
- McMullen. D. and Raghunathan. K. (1996). Enhancing audit committee effectiveness. Journal of Accountancy. 182: 79-81.
- Nurwati. A. (2010). Corporate Governanace and Earning Foecastes Accuracy. Asian Review of Accounting. 18: 50-67.
- Peasnell. K. V. Pope P. F. and Young. S. (2012). The characteristics of firms subject to adverse rulings by the Financial Reporting Review Panel. 31(4):291-311
- Rahnamarodposhti. F. Talebnia. GH. And Valipour. H. (2010). The information content of profit and the cycle of profit fluctuations and cash flows. Accounting and Auditing Research Quarterly. 2(8): 1-22 (Persian)
- Safari grayeli. M. Reyayy. Y. and Norozi. M. (2018). Providing a model to explain the effectiveness of the audit committee and the value content of accounting information. Quarterly Scientific and Research Journal of Management Accounting and Auditing.6(24): 1-11(Persian)
- Salehi. M. Mosavi. SH. Ebrahimi soveizi. M. (2014).The information content of announced and forecasted earnings per share in explaining abnormal stock returns. Financial accounting and audit research. 6(21): 117-140. (Persian)

- Sáncheza. B. Mecab. E. G. Alemána. J. P. (2018). Earnings informativeness and institutional investors on boards Carolina, Revista de Contabilidad . Spanish Accounting Review. 21 (1):73-81
- Warfield. T. Wild. J. and Wild. K. (1995). Managerial ownership, accounting choice, and informativeness of earnings. Journal of accounting and economics. 20:61-91.
- Woidtke. T. Yeh. Y. (۲۰۱۳) . The role of the audit committee and the informativeness of accounting earnings in East Asia. Pacific-Basin Finance Journal. 23 : 1-24.
- Yadinia. E. (2018). Investigating the effect of institutional investors' elected board members on profit awareness. Master's thesis. Kerman Shahid Bahonar University. (Persian)
- Zhang. L. (2020). The effects of trading rights and ownership structures on the informativeness of accounting earnings: Evidence from China' split share structure reform. Research in International Business and Finance. 51 : 101-110.

Investigating the effective Factors of informativeness of earning with an emphasis on the Corporate Governance

Mohsen Asgari^۱, Naghi Fazeli^۲, Khosro Faghani Makrani^۳

Abstract

One of the most important reported information for stakeholder decision making is accounting profit and the main role of effective and credible transfer of information to outsiders can be considered as financial reporting. Auditing and management system in companies listed on the Tehran Stock Exchange. The present study is an applied research in terms of purpose and quasi-experimental research in the field of positive accounting research in terms of data collection method, which has been done using the fixed effects method in estimating the model. The statistical population of this study includes all companies listed on the Tehran Stock Exchange the period of 1394 to 1399. The sample of the present study consists of 187 companies. The necessary data for testing the research hypothesis has been extracted by referring to the announcements of the companies' audit committees, the new Rahavard software, the financial statements and the website of the stock exchange and other related databases. The data were also analyzed using Eviews econometric software. The research findings show that the quality indicators of audit committees include independence, number and financial expertise of members and governance system indicators including independence and number of board members. Management, stability and duality of CEO role have a significant effect on profit awareness.

Keyword: Informativeness of earning, Quality of Audit Committees, Corporate Governanc.

---

¹ PhD Student, Department of Accounting, Semnan Branch, Islamic Azad University, Semnan, Iran. Email Address: Iaia.m.agari@gmail.com.

² Corresponding Author, Assistant Professor, Department of Accounting, Semnan Branch, Islamic Azad University, Semnan, Iran. Email Address: Fazeli.nphd@gmail.com.

³ Associate Professor, Department of Accounting, Semnan Branch, Islamic Azad University, Semnan, Iran. Email Address: Kh.makrani@gmail.ir

